

Els meus amics de l'Opus Dei

Ángel Martín Municio

President de la Reial Acadèmia de Ciències Exactes, Físiques i Naturals

Aquestes ratlles participen en un recordatori col·lectiu d'una efemèride singular, indubtablement, en la història de l'Església, però també, sens dubte, en la història social d'aquest segle: el centenari de Josepmaria Escrivà de Balaguer. Jo ho faré breument, esprenent de la memòria el record d'alguns amics que ho han estat tot, exemplarment, per la seva brillantor espiritual com a ideal social i de cultura –*recés de serena i noble inquietud*, que diria Escrivà– en les dedicacions professionals de cadascun d'ells.

I, precisament, qui ens distanciem d'aquesta data prop d'un quart de segle, estàvem embrancats en els nostres difícils primers anys universitaris, quan feia una dotzena d'anys que Escrivà havia fundat l'Opus Dei. Eren, per tant, els inicis de la dècada dels 40, quan als nois d'aquella societat senzilla i retirada de Salamanca, als teòricament "bons" nois de l'apostolat universitari d'Acció Catòlica o de les Congregacions jesuítiques, ens arribava un imprecis rum-rum sobre l'*Opus*, en una barreja de projectes espirituals, referències de persones, i activitats socials i polítiques.

L'endemà d'acabar la meua carrera universitària a Salamanca, a mitjan 1946, em vaig traslladar a Madrid per realitzar la meua tesi doctoral en Ciències Químiques. Molt poques altres opcions eren possibles en aquella època, tot i que fos per a un modest cultiu de la ciència. I, mentre cursava les assignatures preceptives, entre d'altres la de Bioquímica a la Facultat de Farmàcia, vaig fer les meves primeres armes científiques sota la tutela del Dr. Galarraga. De qui vaig saber després que havia marxat a la Gran Bretanya, per participar en el primer desenvolupament i expansió de l'Opus Dei. I, al llarg d'aquells mateixos anys, em vaig retrobar amb alguns amics del meu esplèndid batxillerat a l'Institut de Segòvia, entre d'altres Andrés Rueda Salaberry –em

sembla que s'escribia així–, que em va convidar a anar als recessos de Moncloa. Va ser aleshores quan vaig poder observar per primer cop com l'ambient de la Residència semblava transpirar l'ideal "lingüístic" de l'actitud cristiana de tota aquella magnífica collita d'universitaris en tractar de –com jo li sentiria dir repetides vegades al pare Escrivà– *fer hendecasil·labs amb la prosa de cada dia*.

Durant aquells anys de transició entre les dècades dels 40 i dels 50 es gestava la creació de la Universitat de Navarra i, no cal dir-ho, l'Opus Dei tenia una cura especial dels ambients intel·lectuals universitaris, potencials rívors tant del professorat de la primera veritable Universitat de l'Església a Espanya, creada el 1952, com dels nuclis d'expansió nacional i internacional. No podien ser alienes a les vicissituds de l'Opus Dei ni la degradant situació universitària de l'època, ni la degradant situació universitària de l'època, ni la creació del Consell Superior d'Investigacions Científiques, que durant algunes dècades va abandonar els esforços de recuperació de la ciència i de la investigació. I en el conjunt dels plantejaments polítics i científics, i de les anàlisis corresponents que es puguin fer, va sobresortir la figura indiscutible de José María Albareda, secretari general del Consell i un dels homes més preeminents de la política científica d'aquells anys.

Quan encara no s'havia ordenat prevore Albareda vivia a la residència del Consell, i el que vull ara portar a col·lació és la meravellosa espiritualitat que traspuava –els "hendecasil·labs" tan ben encadenats– en les accions més prosaiques de cada dia. Això semblaven, ben bé, aquelles que, un dia i un altre, quan tot just acabava d'asseure's a dinar a la taula col·lectiva, encara que fossin les tres de la tarda i els altres membres de la taula esti-guessin ja acabant, el conserge se li apropiava una vegada i una

altra: *don José María, al teléfono*. I Albareda, impertorbable, deixava cada vegada el tovalló damunt la taula, caminava els vint o trenta metres que el separaven de la cabina, i tornava a reincorporar-se a la taula, alguns cops ja buida dels seus companys i sempre amb el menjar fred; però mai amb una paraula de disgust o desgrat, ni tan sols de disculpa per deixar d'atendre cadascuna de les trucades, per molt impertinents o molestes que fossin. Potser aquest fet no era sinó una altra expressió de la meravellosa sensibilitat amb què, alguns anys abans, ordenava l'enviament diari de menjar calent a la presó, per tal que l'assassí d'un germà seu estigués més còmode. Desconec fins a quin punt aquest segon fet de la vida de José María Albareda és una cosa divulgada i coneguda; amb tot, la qualitat dels amics comuns que varen participar en la materialitat de portar a terme aquest encàrrec dóna fe de la seva realitat.

La presència d'Albareda a la Facultat de Farmàcia tindria a veure una mica, o molt, amb la sembra de nuclis selectes de fidels de l'Opus Dei en les especialitats científiques que, en aquells dies, s'hi establien de manera preferent. Amb Félix Álvarez de la Vega i Jesús Laralde -primer a Madrid, després catedràtics a Santiago de Compostel·la, i avui a la Universitat de Navarra- he seguit una estupenda relació d'amistat i afecte. Félix, *capellà de l'Opus*, amic i parent, amb avantpassats comuns a Riaza, amb les nostres mares amigues, ha estat sempre un referent exemplar d'aquesta original combinació del treball científic i l'exercici espiritual. La darrera vegada que el vaig veure, fa un parell d'anys a Pamplona, va ser la primera que el vaig trobar sense vestir sotana. Recordo que el meu afecte i amistat em van permetre en una altra ocasió recent recriminar-li afectuosament el seu antimodernisme; i ell, al·ludint a la seva magror, em va contestar: *a tu et sembla que jo puc ensenyar el que porto sota?*

I en aquest mig segle de trobades i d'amics de l'Opus Dei, he de tornar a un dels qui fa poc ens ha deixat, Ángel Ramos Fernández. No feia gaire que l'havia conegut, però el tracte va ser intens al llarg de l'última mitja dotzena d'anys, després del seu ingrés a la Reial Acadèmia de Ciències.

També conjuminava la seva magresa amb una formidable fortalesa d'esperit; i en un acte acadèmic d'homenatge i record, ara fa dos anys, em vaig referir a ell d'aquesta manera: "...per sobre de tot això, per sobre de tota excel·lència curricular, malgrat que possiblement no se'n pugui deslligar, jo vull recordar metafòricament a Ángel Ramos en aquesta solemne ocasió amb la mateixa definició que de la paraula *ambiente* va donar el famós *Diccionario de Autoridades de la Real Academia Española*. *Ambiente*, diu el diccionari, és 'el aire suave que circunda los cuerpos'; i em passa pel cap la comparança perquè, efectivament, el nostre amic circumdava també tothom amb l'aire suau de la seva exquisida delicadesa; amb l'aire suau de la seva generosa amistat. Ell, que en el seu discurs d'ingrés en aquesta Casa, va assegurar que l'exaltació de la natura no es basa en la realitat física sinó en l'esperit que l'anima, sempre ens va deixar l'exemple del seu ànim d'esperit en el treball intens i cordial, arrossegant moltes vegades els inconvenients de la pròpia naturalesa".

He destacat sis noms d'amics amb què he topat en la meua vida professional. No puc posar en dubte que aquests sentiments que he intentat feixar són la part més important de l'esperit de l'Obra, i que han contribuït a conformar cristianament els afanys seculars, que tantes vegades va pregonar el pare Escrivà, al qual, en el seu centenari, retem homenatge en aquest llibre.